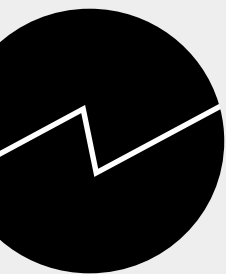

Statistics Norway

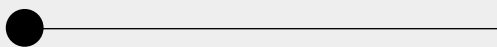
Statistisk sentralbyrå

Dette er _____ ●

Statistisk sentralbyrå

– en institusjon som teller

25
89
60
8

SSB – en institusjon som teller

SSB har hovedansvaret for å dekke behovet for statistikk om det norske samfunnet. Offisiell statistikk er nasjonens felles faktagrunnlag og viktig for et levende demokrati.

Statistikk skal gi informasjon om forskjeller og sammenhenger i samfunnet – mellom grupper, over tid og over landegrenser. Statistikk skal speile samfunnet og vise utviklingstrekk for befolkning og levekår, økonomi, miljø og næringsvirksomhet.

Statistisk sentralbyrå ønsker fornøyde brukere og motiverte oppgavegivere. Det setter krav til kvalitet i alle ledd. Målet er at all statistikk fra SSB skal være relevant, aktuell, nøyaktig og tilgjengelig. Dette skal oppnås under strenge krav til at personvernet er ivaretatt.

SSB er faglig uavhengig, noe som er avgjørende for at offisiell statistikk skal ha tillit og autoritet til å fylle sin rolle i samfunnet. Både privatpersoner, næringsliv, myndighetene, medier, utdanningsinstitusjoner og forskere skal ha glede og nytte av norsk offisiell statistikk.

Hans Henrik Scheel
administrerende direktør

Statistikk om folk og levekår

Statistikk om personer gir informasjon om hvordan befolkningen endrer seg, hvordan livsstilen vår forandrer seg, utdanning og helsestilstand i landet. Statistikk og analyser beskriver vesentlige sider ved det å leve i Norge i dag. For å se tilstanden i Norge i et internasjonalt perspektiv sammenliknes norsk statistikk med statistikk fra andre deler av verden.

Siden den første folketellingen ble gjennomført i 1769 (mer enn 100 år før SSB ble opprettet i 1876), har statistikken blitt mer omfattende for hver generasjon. I dag produserer SSB statistikk og analyser om blant annet levekår, helse, utdanning, boforhold, forbruk, kultur, sysselsetting og inntekt. Data hentes fra administrative registre og fra egne undersøkelser. SSB holder oversikt over folketallet, hvor mange som fødes og dør, innvandring, ekteskap og flyttinger.

Ressurs- og miljøstatistikk

Den offisielle statistikken bidrar sammen med annen miljøinformasjon til faktagrunnlaget for miljø- og ressurstilstanden i Norge. Statistisk sentralbyrås statistikk og analyser viser utviklingen i Norge når det gjelder forurensning, avfall, utslipp og bruk av naturressurser. Statistikken belyser i hvilken grad utviklingen i det norske samfunnet er bærekraftig. I tillegg holder SSB oversikt over hvordan Norges areal brukes.

Statistikk om miljøet har som mål å beskrive tilstanden nå, endringene som skjer og konsekvensene av de tiltakene som gjennomføres.

Økonomisk vekst og miljøet

Siden SSB lager statistikk både over miljøpåvirkninger og økonomisk statistikk over produksjon og forbruk, er det mulig å undersøke om økonomisk vekst medfører økt press på miljøet. Data fra nasjonalregnskapet og miljøstatistikken kan gi detaljert informasjon om veksten i ulike næringer og utviklingen i ulike typer utslipp fra de samme næringene. Tallene har hittil vist at klimagassutslippene har økt i forhold til 1990-nivå, men mindre enn det som svarer til den økonomiske veksten.

Statistikkene

Økonomisk statistikk og nasjonalregnskapet

Statistisk sentralbyrå lager statistikk om alt som produseres av varer og tjenester i Norge. Statistikken viser hvor i landet produksjonen foregår, antall sysselsatte og andre størrelser som beskriver aktivitet i alt fra landbruk og industri til tjenesteytende næringer. Produksjonen går enten til anvendelse innenlands eller til eksport. Også dette finnes det statistikk for. Utenriks-handelsstatistikken inneholder dessuten tall for hvor mye vi importerer av de enkelte varer og tjenester.

Den økonomiske statistikken viser også utviklingen i prisene på ulike varer og tjenester, hvem som eier aksjeselskapene, og hvor mye som brukes på forskning og utviklingsarbeid. SSB publiserer tall for omfanget av boligbygging i Norge og antall feriereiser utenlands og innenlands. Statistikken gir også informasjon om utviklingen i husholdningenes formue og gjeld, og bankenes innskudd og utlån.

Mesteparten av den økonomiske statistikken utnyttes i nasjonalregnskapet til å gi et samlet bilde av norsk samfunnsøkonomi. Nasjonalregnskapet viser hvordan de ulike delene av økonomien henger sammen og gir bl.a. tall for bruttonasjonalproduktet (BNP) og andre hovedstørrelser. Nasjonalregnskapet kan brukes i internasjonale sammenlikninger. Blant annet viser tall for BNP per innbygger at Norge ligger høyere enn de fleste andre land når vi korrigerer for forskjeller i prisnivå.

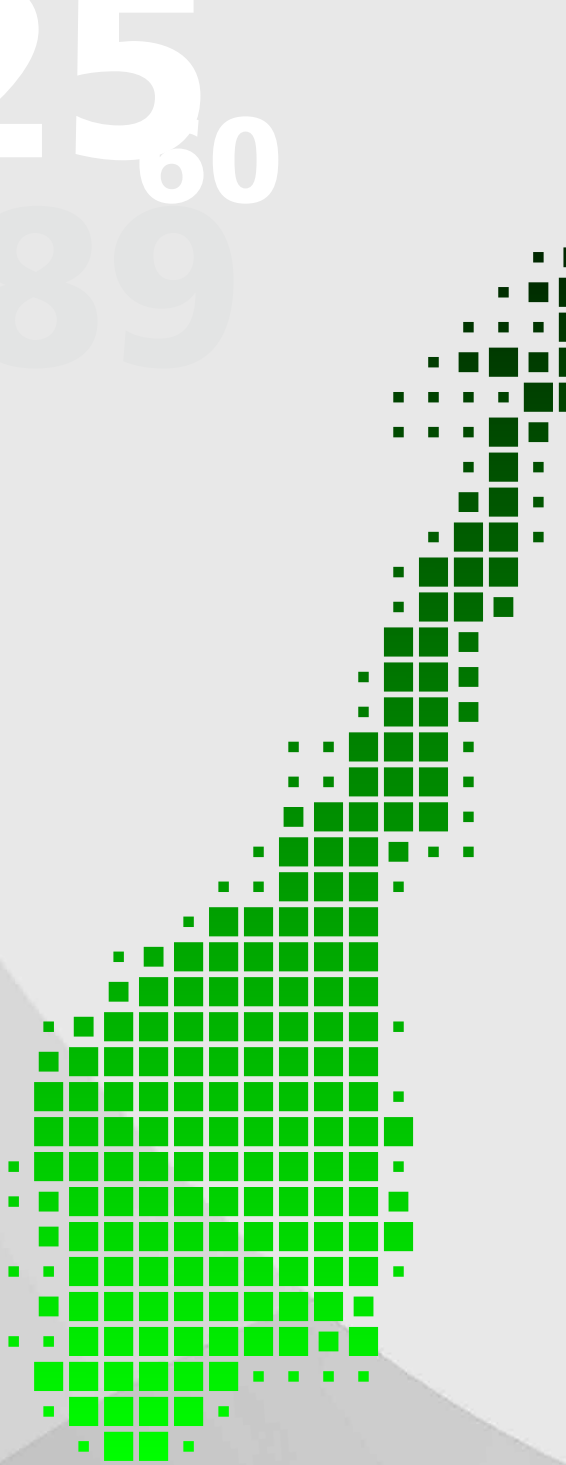
Nasjonalregnskapet er en viktig informasjonskilde for analyser av norsk økonomi, og for utformingen av økonomisk politikk. Det inneholder mange tidsserier med sammenliknbare tall tilbake til 1970.

En stadig større andel av de økonomiske aktørene er multinasjonale selskaper, og kapitalbevegelser over landegrensene har vokst kraftig. SSB utgir statistikk om økonomiske forhold mellom Norge og utlandet og kartlegger ulike sider ved globalisering.

Statistikk for finansielle foretak og verdipapirer skal belyse det som skjer i finansmarkedene.

25₆₀

89

Statistikk om kommunal, fylkeskommunal og statlig virksomhet

Statistisk sentralbyrå publiserer en rekke statistikker på kommune- og fylkesnivå, både om kommunenes virke, befolkningen, miljøet og om økonomi og næringsliv i kommunen. Noe av statistikken lages på enda lavere geografisk nivå, som for eksempel bydeler.

KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering) er et informasjonssystem om kommunal og fylkeskommunal virksomhet. Her finnes omfattende tallmateriale om virksomheten i kommunene og fylkeskommunene, fra økonomi, skoler, helse, kultur, miljø, sosiale tjenester og boliger til tekniske tjenester og samferdsel. Tallene viser prioriteringer, dekningsgrader og produktivitet, og det er mulig å sammenlikne tall for egen kommune med nabokommunene, fylkesgjennomsnitt eller landsgjennomsnitt.

• Statistikkene

51
78
22
90

I StatRes (Statlig ressursbruk og Resultater) finnes statistikk over hvor ressurser brukes i de forskjellige delene av staten. Denne statistikken inneholder indikatorer for aktivitetene som gjennomføres, og resultater i ulike deler av statlig virksomhet. StatRes skal bidra til et bedre faktagrunnlag, bedre analyser og en mer opplyst debatt om videreutvikling av staten.

SSB, som har i underkant av 1000 medarbeidere, er et av de få statistikkbyråene i verden som også har en egen forskningsavdeling. Her utføres i overkant av 100 forskningsårverk innenfor en rekke ulike fagfelt.

Forskningen i Statistisk sentralbyrå skal blant annet bidra til ny kunnskap om økonomisk atferd og økonomiske og sosiale virkninger av politiske tiltak. Forskning foregår ofte i samarbeid med universiteter, høyskoler og andre forskningsinstitutter i Norge eller i utlandet.

SSBs spåmenn og spåkoner

Fire ganger i året legger SSB fram prognoser for hvordan norsk og internasjonal økonomi vil utvikle seg i årene framover.

Hvert år presenterer SSB også framskrivninger for den norske befolkningen, basert på anslag for fruktbarhet, dødelighet, innvandring og utvandring.

Hovedområdene er:

- **demografi og levekår**
Hvordan endrer befolkningen seg og hvordan endres levekårene våre?
- **energi- og miljøøkonomi**
Forskningen kartlegger energimarkeder og indikatorer for bærekraftig utvikling. Forskningen studerer virkemidler i miljø- og klimapolitikken gir innspill til hvordan bærekraftig utvikling kan sikres.
- **makroøkonomi**
Hvordan går det med norsk økonomi på kort og lang sikt? For å analysere dette bruker SSB makroøkonomiske modeller til å utarbeide prognoser og mer langsiktige framskrivninger av økonomien. I tillegg brukes disse modellene til å beregne virkninger av endringer i blant annet økonomisk politikk og internasjonale forhold.

• Forskning

Målene for forskningen i SSB er å

- være en kilde til faktisk kunnskap
- utvikle analyseverktøy for samfunnsplanlegging
- analysere Statistisk sentralbyrås statistikk

- mikroøkonomi

Hvordan slår endringer i offentlig politikk ut for personer, husholdninger og bedrifter? For å forklare disse aktørenes økonomiske atferd bruker SSB simuleringsmodeller som bygger på historiske data.

- statistiske metoder og standarder

Hvordan kan metodene vi bruker i datainnsamling og produksjon av statistikk for –bedres? Målet med denne forskningen er å gjøre statistikkene mer pålitelige

Statistikkloven

Lov om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå av 16. juni 1989 slår fast at Statistisk sentralbyrå har det nasjonale ansvaret for norsk offisiell statistikk. Videre sier loven at SSB faglig sett er en uavhengig institusjon, men er underlagt de overordnede retningslinjene og finansielle rammene regjeringen og Stortinget til enhver tid setter for virksomheten.

Statistikkloven gir SSB adgang til å benytte statlige administrative datasystemer og registre. Siden disse registrene bruker personnummer, organisasjonsnummer eller adresser, kan SSB uten store kostnader stille sammen opplysninger fra disse registrene for å lage statistikk som beskriver sammenhenger i det norske samfunnet.

Statistikkloven pålegger SSB spesielt å:

- kartlegge og prioritere behov for offisiell statistikk
- samordne omfattende statistikk som blir utarbeidet av forvaltningsorganer
- utvikle statistiske metoder og utnytte statistikken til analyse og forskning
- gi opplysninger til statistisk bruk for forskningsformål og offentlig planlegging
- ha hovedansvaret fra norsk side for internasjonalt statistisk samarbeid

Det europeiske statistiske system

SSB er med i ESS - Det europeiske statistiske system, et partnerskap mellom Eurostat (EUs statistikkmyndighet), de nasjonale statistikkbyråene i de 27 EU-landene og de fire EFTA landene. Også andre nasjonale institusjoner eller myndigheter som produserer europeisk statistikk er med. SSBs deltakelse følger av EØS-avtalen.

• Lover og prinsipper

Forordning om europeisk statistikk

Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 223/2009 om europeisk statistikk omtales også som den europeiske "statistikkloven". Den regulerer samarbeidet i ESS og utgjør det rettslige rammeverket for utvikling, utarbeiding og formidling av europeisk statistikk. Den er samtidig forskrift til den norske statistikkloven. De overordnede prinsippene for produksjonen av europeisk statistikk er utdypet gjennom retningslinjer (European Statistics Code of Practice, ofte omtalt som bare Code of Practice).

EUs og FNs prinsipper

EUs retningslinjer for europeisk statistikk danner, sammen med FNs ti grunnleggende prinsipper for offisiell statistikk, det overordnede internasjonale rammeverket for SSBs statistikkproduksjon. Prinsippene innebærer blant annet at statistikken skal være upartisk og utarbeidet på et vitenskapelig grunnlag. Ingen skal få tilgang til SSBs statistikk før andre, og alle opplysninger om enkeltpersoner og virksomheter skal behandles fortrolig.

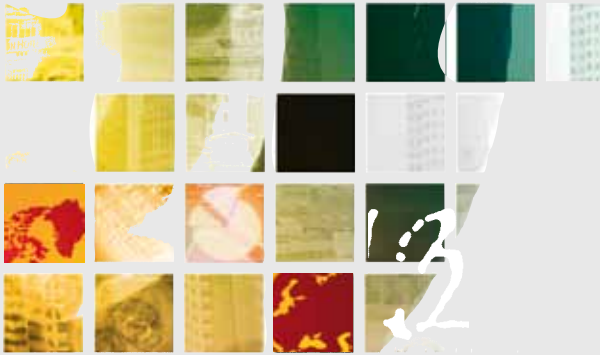
Datasikkerhet

SSB er underlagt personopplysningsloven og Datatilsynets kontroll med hensyn til forsvarlig behandling av personopplysninger. Verken bedrifter eller personer skal oppleve at informasjonen kommer på avveie, og folk kan stole på at opplysningene de gir til SSB ikke blir brukt til annet enn det som er avtalt på forhånd. SSB følger Datatilsynets sikkerhetskrav til behandling av sensitive personopplysninger og SSBs personvernombud følger opp at behandlingen av personopplysninger er i samsvar med gjeldende regelverk. Alle ansatte i SSB har taushetsplikt, og brudd på denne er straffbart.

Etikk

Det stilles strenge etiske krav til SSBs statistikkproduksjon. Disse retningslinjene innebærer blant annet at medarbeiderne skal:

- handle slik at samfunnet har tillit til SSBs statistikk og analyser.
- prioritere arbeidsoppgaver og utvikle og formidle statistikk til beste for samfunnet.
- følge reglene for konfidensiell behandling av individdata, og unngå å skaffe seg tilgang til individdata som ikke er nødvendig for eget arbeid.

Samarbeid for bedre statistikk

Statistisk sentralbyrå produserer anslagsvis 85 prosent av all norsk offisiell statistikk. Samarbeidet med de øvrige produsentene foregår blant annet i Statistikkrådet. Det består av om lag 25 norske statistikkprodusenter, og samordner retningslinjer og krav til offisiell statistikk. Statistikkrådet er også et forum for erfaringsutveksling og kompetansebygging. I tillegg foregår det et omfattende bilateralt samarbeid mellom SSB og andre norske statistikkprodusenter og registereiere.

Statistisk sentralbyrå deltar aktivt i det internasjonale statistikksamarbeidet. Særlig viktig er det europeiske som er en del av EØS-avtalen. Det foregår et aktivt arbeid i EU, FN, IMF og OECD – for å samordne statistikkarbeidet og utarbeide internasjonale standarder for hvordan de ulike statistikkene skal produseres.

SSB rapporterer jevnlig statistiske data om Norge til EU og en rekke andre internasjonale organisasjoner. På denne måten blir norsk statistikk også formidlet gjennom internasjonale databaser og publikasjoner. SSB arbeider også med statistisk rådgiving og bidrar til å bygge opp statistikkbyråene i land med mangelfullt utviklede statistikkssystem.

Hvordan lager SSB statistikk?

SSB utarbeider statistikk hovedsakelig med utgangspunkt i rådata fra to kilder: administrative registre og spørreundersøkelser. I tillegg hentes stadig mer informasjon direkte ut fra bedrifters og kommuners datasystem.

Tilgang til administrative registre

Gjennom statistikkloven har SSB tilgang til en rekke statlige registre og administrative opplysninger, slik at statistikk kan lages på grunnlag av data som allerede finnes. For tiden bruker SSB om lag 60 slike registre.

De tre sentrale basisregistrene er Det sentrale folkeregisteret i Skattedirektoratet, Enhetsregisteret i Brønnøysundregistrene og GAB-registeret (Matrikkelen), som er et register over grunneiendommer, adresser, bygninger/boliger og digitale eiendomskart i Statens kartverk. Arbeidsgiver-/arbeidstakerregisteret i Nav er også et sentralt register for norsk offisiell statistikk

25 8978 60

● Samarbeid

Spørreskjema og intervju

Hvis dataene ikke finnes i et administrativt register, kan informasjonen samles ved at SSB sender skjema til bedrifter eller personer. SSB får data via skjema, fortrinnsvis i elektronisk form (ca. 450 000 i 2011). I tillegg gjennomføres intervju, enten via telefon eller ved å oppsøke folk hjemme (ca. 115 000 i 2011). SSB skal belaste bedrifter og privatpersoner minst mulig når opplysninger hentes.

Det viktigste tiltaket for å redusere oppgavebyrden er å bidra

til at norske administrative data kan brukes i statistikkproduksjonen, slik at det ikke er nødvendig å sende inn samme informasjon til det offentlige mer enn én gang. I tillegg hentes stadig mer data direkte fra bedriftenes og institusjonenes egne datasystem, og i stigende grad også fra en tredjepart, for eksempel ved at butikkjedenes hovedkontor rapporterer data for alle sine butikker.

Mikrodata og tilrettelegging av data på oppdrag

SSB formidler rådata om personer og foretak (mikrodata) til forskningsmiljøer. Forskere ved godkjente forskningsinstitusjoner gis tilgang til disse på betingelse av at hensynet til personvern er ivaretatt. I noen tilfeller kan også offentlige planleggere gis slik tilgang,

En statistikk inneholder mye informasjon som kan sammenstilles på mange ulike måter og med mange detaljer. Det som normalt publiseres og er åpent og gratis tilgjengelig, er det som har størst samfunnsmessig interesse og/eller der det er et brukerbehov. Brukerne tilbys i tillegg muligheten for å bestille statistikk som innebærer spesiell tilrettelegging.

Formidling

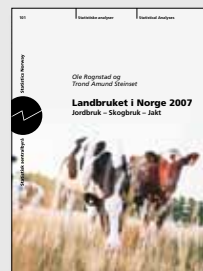
ssb.no er hovedkanalen for publisering av SSBs produkter. Der legges det ut ny statistikk og analyser hver arbeidsdag kl. 10.00.

En god del av SSBs statistikk- og forskningsformidling består også av papirpublikasjoner, som *Statistisk årbok* og *Dette er Norge*, samt tidsskriftene *Samfunnsspillet* og *Økonomiske analyser*. Videre er utgivelser i seriene *Statistiske analyser*, *Rapporter* og *Notater* tilgjengelige i papirversjon.

Statistikk og forskning fra SSB er fellesgoder som skal gjøres tilgjengelig for alle samtidig. Ingen får resultatene før andre. Alt på **ssb.no** er gratis tilgjengelig og publiseres både på norsk og engelsk.

Media er aktive brukere av SSBs statistikk og forskning. Journalister bruker SSB som kilde i stort omfang i nett-, papir- og etermedier, og bidrar til spredning av institusjonens kunnskap.

På www.ssb.no/forskning finnes mer informasjon om forskningsresultater og forskningspublikasjoner samt informasjon om forskerne og deres prosjekter.

Historikk

Millioner av tall siden 1876

I 1876 ble Det statistiske Centralbureau opprettet med i alt 15 funksjonærer. Siden den gang har "Byrået" produsert millioner av tall og tusenvis av analyser og gjennomført utallige tellinger og undersøkelser. Særlig fra 1950-tallet har aktiviteten og antall ansatte økt kraftig.

Milepæler for SSB

- 1769 Den første folketellingen
- 1797 Et eget statistikkontor i Finansdepartementet
- 1876 Statistisk sentralbyrå etableres som egen institusjon
- 1907 Den første statistikkloven
- 1950 Forskningsavdelingen etableres
- 1953 Bedriftsregisteret opprettes
- 1958 SSB får sin første datamaskin
- 1960 SSB etableres i Kongsvinger
- 1964 Det sentrale personregisteret opprettes og fødselsnummer innføres
- 1989 Ny statistikklov
- 1993 EØS-avtalen knytter SSB til EUs statistiske system
- 1995 Enhetsregisteret ved Brønnøysundregistrene opprettes og organisasjonsnummer innføres
- 2001 Folke- og bolig telling og etablering av adresseregister for alle norske boliger
- 2004 Statistikkrådet opprettes
- 2011 Den første helt registerbaserte folketellingen

25
89
20
78

Arbeidsplassen SSB

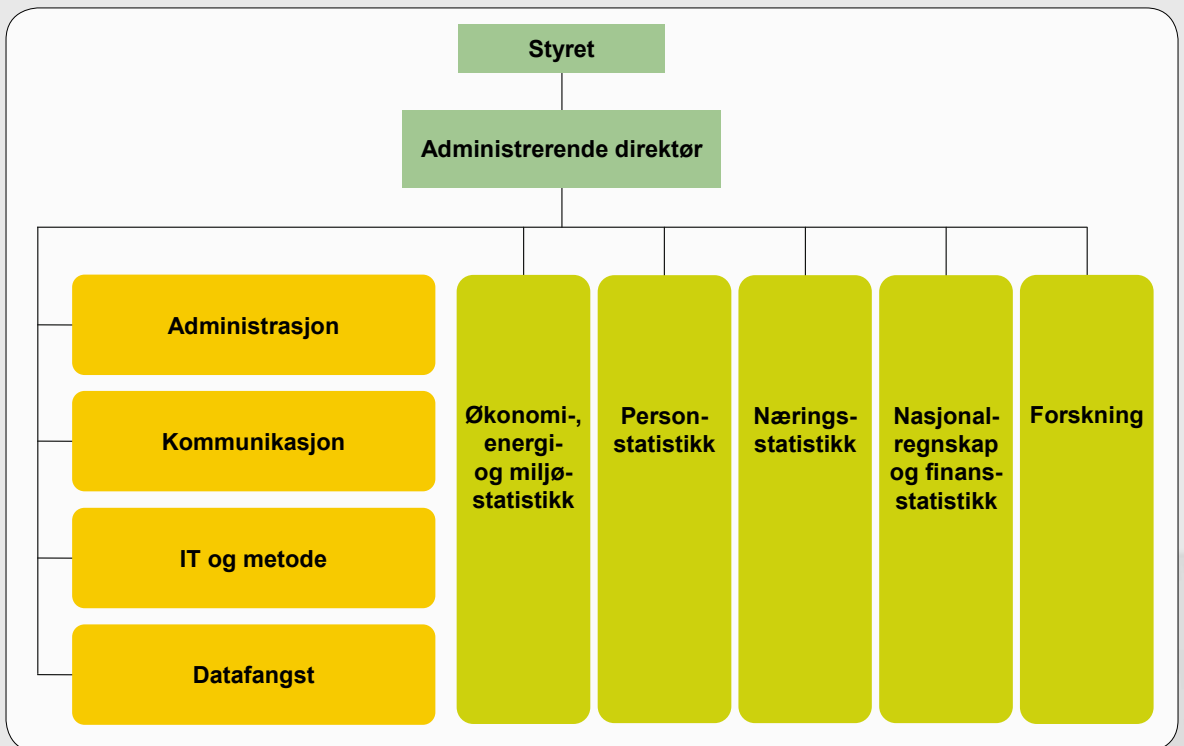
Statistisk sentralbyrå er en faglig uavhengig institusjon som administrativt ligger under Finansdepartementet. SSB har eget styre som oppnevnes av regjeringen.

SSB har i underkant av 1 000 medarbeidere, fordelt på nesten 400 i Kongsvinger og bortimot 600 i Oslo. I tillegg kommer om lag 200 intervjueere.

SSB har et budsjett i størrelsesorden 700 millioner kroner. Av disse kommer rundt 70 prosent direkte fra statsbudsjettet, mens resten er finansiert av brukerne. Departementer, andre statsetater og Norges forskningsråd er de viktigste oppdragsgiverne.

Organisasjon

Mer informasjon om Statistisk sentralbyrå

ssb.no/omssb: På ssb.no ligger oppdatert informasjon om organisasjonen. Her finnes også alle sentrale dokumenter, som for eksempel den overordnede strategien, årsmeldingen, virksomhetsplaner og serviceerklæringen.

På ssb.no/omssb finner du i tillegg oversikt over ledige stillinger, organisasjonskart og adresser/e-postadresser.

Strategien er SSBs overordnede styringsdokument. Der ligger føringene for arbeidet framover. Den lages på norsk og engelsk og finnes på ssb.no/omssb/strategi.

Årsmeldingen lages hver vår, og beskriver hovedtrekkene ved SSBs virksomhet i året som er gått. Den lages på norsk og engelsk og finnes på ssb.no/omssb/aarsmelding.

Spørsmål om statistikk og publikasjoner kan rettes til bibliotek- og informasjonssenteret i Oslo,

www.ssb.no/biblioteket/
biblioteket@ssb.no
eller på telefon 21 09 46 42.

Adresser

Postadresse: Postboks 8131 Dep, 0033 Oslo

Besøksadresse Oslo:
Kongens gate 6

Besøksadresse Kongsvinger:
Oterveien 23

E-post: ssb@ssb.no
Sentralbord: 21 09 00 00 eller 62 88 50 00

20
73

16

© Statistisk sentralbyrå, 2012

ISBN 978-82-537-8387-1 Papir
ISBN 978-82-537-8388-8 Web

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway